מסורת הש"ס

*אמר ר' יוסי בר' חנינא ומודה רבי [א] אליעזר במפריש נקבה לאשם דאין בנה קרב אשם פשיטא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר אלא במפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו אבל גבי מפריש נקבה לאשם דליכא שם אשם על אמו אפילו רבי אליעזר מודה דלא קרב אשם אי לאו דאשמעינן הוה אמינא טעמא דרבי אליעזר לאו משום [ב] דשם עולה על אמו אלא משום דחזי ולד להקרבה והאי נמי הא חזי להקרבה קמ"ל [א] אי הכי אדמשמע לן דאין בנה קרב אשם נישמעינן דאין בנה קרב עולה והוא הדין לאשם אי אשמעינן עולה הוה אמינא עולה הוא דלא קרבה דלא אקדשה לאמה קדושה [ג] עוברה אבל אשם אימא [ב] ולד קרב אשם קמ"ל [ד] : **מתני'** [א] המפריש נקבה לאשם [ה] תרעה עד שתסתאב ותימכר ויביא בדמיה אשם ואם קרב אשמו יפלו דמיו לנדבה *ר' שמעון אומר תימכר שלא במום : **גמ'** [ו] ולמה לי תסתאב תימכר כיון דלא חזיא [ז] למילתא היינו מומא אמר רב יהודה אמר רב היינו טעמא דאמרינן מיגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא [ח] נמי קדושת הגוף אמר [א] רבא [ט] זאת אומרת [ב] הקדיש *זכר לדמיו [י] קדוש קדושת הגוף איתמר הקדיש זכר לדמיו רב כהנא אמר קדוש קדושת הגוף רבא אמר אינו קדוש קדושת הגוף והדר ביה רבא [יא] לדרב כהנא מדרב יהודה אמר רב : ר"ש אומר תימכר שלא במום: א"ל רב חייא בר אבין לר' יוחנן (א) [יב] מיגו דנחתא ליה קדושת דמים תיחות ליה נמי קדושת הגוף א"ל [יג] ר' שמעון לטעמיה דאמר כל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתא ליה קדושת הגוף דתניא *אשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשירה ולא עלו לבעלים לשם חובה ר' שמעון אומר [ג] כל עצמן אינן קדושין והרי מחוסר זמן דלא חזי וא"ר שמעון [א] דקדוש שאני מחוסר זמן דחזי למחר אי הכי אשם בן שתים והביאו בן שנה הא חזי לשנה אלא היינו טעמא דר"ש במחוסר זמן דיליף [יד] ליה מבכור [ב] כדתניא ר' שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון [ד] מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר והרי הוא כבכור מה בכור קדוש לפני זמנו וקרב [טו] לאחר זמנו אף מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו ת"ר [ג] המקדיש נקבה לעולתו

רס"ק

א) [זבחים קיב: חולין פא. מעילה יב.] ב) בכורות כח: נו. נז: ג) [תוספתא פ"ב ע"ש] תוספתא דפסחים פ"ט ע"ש

ליכא שם אשם על אמו. דלא מצינו אשם נקבה הילכך לא חל עליה שם אשם : **והאי נמי חזי להקרבה**. וליקרב אשם : **קמ"ל**. דטעמיה דרבי טז] אליעזר משום דאיכא שם עולה על אמו והא ליכא שם אשם על אמו: **אי הכי**. דטעמיה משום שם אמו הוא לישמעינן רבי יוסי בר"ח דאין בנה קרב עולה דליכא שם עולה על אמו דאשם קרייה והוא הדין דידענא דלאשם לא קרב דהשתא ומה לעולה דאימיה לדמי עולה אזלא אמרי' דלא קרב לעולה לאשם דאימיה דלא היא ולא דמיה אזלי לאשם כ"ש דלא קרב : **מתני' תימכר שלא במום**. דהואיל ולא חזיא למילתיה מום גמור הוא זה ולא קדשה קדושת הגוף ותמכר מיד יז] *ותביא בדמיה אשם ואע"ג דגבי מפריש נקבה לעולה לא פליג ר' שמעון דודאי בעיא מום התם הוא דאיכא שם עולה בעוף אבל אשם נקבה לא מצינו יח] והיינו מומא ולא קדשה אלא לדמי : **גמ' נחתא לה נמי קדושת הגוף**. להא מילתא דבעיא מום : **זאת אומרת כו'**. מדבעיא מום ואף על גב יט] דלדמי [ג] מקדשה אלמא קדשה קדושת הגוף ומיהו האי דלא אקרבה משום דאין אשם בא נקבה זאת אומרת הקדיש זכר לדמי עולה או אשם מיגו דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה קדושת הגוף וכיון דאיהו גופיה חזי להקרבה קרב : **מדרב יהודה אמר רב**. (ב) דתרצה למתניתין דאמרינן מגו : כ] **אשם בן שתי שנים**. אשם גזילות ומעילות ושפחה חרופה דכתיב בהו איל (ויקרא ה יט): **אשם בן שנה**. אשם נזיר ומצורע דכתיב בהו כבש (במדבר ו ויקרא יד): **כל עצמן אינן קדושין**. כל עיקר אינן קדושין : **מחוסר זמן וא"ר שמעון דקדיש**. כדאמרינן בשחיטת חולין בפרק אותו ואת בנו (דף פא.) דקתני שהיה רבי שמעון אומר כל הראוי לבא לאחר זמן השוחטו בחוץ עובר בלא תעשה כא] : **בכור קדוש**. ברחם דהיינו לפני זמנו כב] : **לעולתו**. עושה תמורה דאיכא שם עולה עליה בעוף :

לפסחו

אמר רבי יוסי בר' חנינא ומודה רבי אליעזר. אע"ג דגבי מפריש נקבה לעולה אמר דהולד עצמו יקרב עולה מפריש נקבה לאשם מודה הוא דאין בנה קרב אשם אף קודם כפרה : **פשיטא** עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא גבי מפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו כו'. הכא לא מצינו לפרושי כלשון שני דרש"י דלעיל ולומר דתחילת הקדש האם לשם עולה הופרש שהרי מפריש נקבה לאשם נמי תחילת הקדש האם לשם אשם הופרש ולפי זה היה לנו לומר דבנה קרב באשם אלא דע"כ שאנו צריכין לפרש לשון ראשון של רש"י ולומר דאיכא שם עולה על אמו בעולת העוף ותימה דהיכי עביד פשיטא מיניה כג] ועוד דלעיל פירשתי דעולת העוף על אמו לא מהני להכשיר הולד ונראה למורי לפרש דאיכא שם עולה על אמו דסוף כד] האם להיות דמיה לעולה לפיכך דין הולד ליקרב עולה כאמו אבל גבי נקבה לאשם אם יקרב הולד אשם לא יהיה כאמו שהרי ידחה האם מאשם ותהא דמי עולה ואין [ב] זה דין לחלק כה] חילוק הולד מדין אמו ואע"ג דלעיל אסיק רבא גבי מפריש נקבה לפסחו דפליג ר"א ארישא פי' אם ילדה קודם הפסח [ג] כו] וקרב הולד עצמו פסח אע"ג דסוף האם להיות שלמים היינו משום דמותר הפסח קרב שלמים וחשיב להו רבא כחד* : **אדמשמע** לן דאין בנה קרב אשם לישמעינן דאין בנה קרב עולה וכ"ש אשם. לפרש"י ה"פ ומה עולה לא הוי אע"ג דאיכא שם עולה על אמו בעולת העוף כל שכן דאשם לא הוי דליכא שם אשם על אמו ולפי' הרמ"ר ומה עולה לא הוי אפילו נתכפר אף על גב דסוף האם להיות עולה כ"ש דאשם לא הוי קודם כפרה דאין סוף האם להיות אשם אם בנה קרב אשם : **רבי** שמעון אומר תימכר שלא במום. והא דלא פליג נמי רבי שמעון במפריש נקבה לעולה ולימא תימכר שלא במום כז] למאן דאית ליה בגמרא אליבא דר"ש דמפריש נקבה לעולה דוקא עושה תמורה אבל מפריש נקבה לאשם אינו עושה תמורה שפיר דלא פליג אעולה כמו אאשם דעולה יש לה קדושת הגוף טפי מאשם דעולה עושה תמורה ואין אשם עושה תמורה. אבל לר"ש בן יהודה דאית ליה אליבא דר'[ד] כח] אליעזר [אף לעולתו אין עושה תמורה וא"כ] במפריש נקבה לעולה נמי תימכר שלא במום צ"ל דפליג באשם וה"ה בעולה ותנא גבי אשם לאשמועינן כט] דאפילו הכי יפלו דמיו לנדבה : **זאת** אומרת הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף. ותימה למורי הר"ר שמואל מאי שנא ממקדיש לדמי נסכים דאמר בפ"ק דשבועות (דף יא.) דאינו קדוש קדושת הגוף ל] א) ושמא י"ל דההיא דהתם אתיא כר"ש דאמר לקמן בסמוך דכל מידי דלא חזי לגופיה לא נחתא ביה קדושת הגוף ב) : **אשם** בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשר ולא עלו לבעלים לשם חובה. תימה בפרק התכלת (מנחות דף מח:) תני פסול ותעובר צורתו ויצא לבית השריפה וי"מ דההיא דהתם אתיא כר' שמעון דאמר הכא דכל עצמן אינן קדושים ומיירי התם שהביאו ושחטו בעזרה והוי כשוחטים קדשי בדק הבית בפנים דפסול והא דבעי עיבור צורה לא] היינו טעמא דלא ליחלפו בשאר קדשים פסולין דבעי עיבור צורה והר"ר ר' אפרים תירץ לב] דהכא בשלא לשמו ומשום הכי כשר והתם מיירי בלשמו ודומיא מצינו בפרק בתרא דזבחים (דף קיד:) דאמר מחוסר זמן בבעלים פטור פירוש אם שחטו בחוץ ואמר רב חלקיה בר טוביה עלה לא שנו אלא לשמו אבל שלא לשמו חייב משום שחוטי חוץ הואיל וחזי בפנים אלמא היכא דשחט אשם ג) שלא לשמו ראוי לפנים הוא מיהו ק"ק כיון דהכא מיירי בשלא לשמו מאי איריא דלא עלו לבעלים לשם חובה משום דשיכה בן שנה מבן שתי שנים תיפוק ליה דלא עלו משום דשלא לשמו הוא לג] עי"ל דהכא מיירי לאחר שניתק לרעייה והתם מיירי בלא ניתק והוי אשם פסול ד) : **והא** מחוסר זמן דלא חזי ואמר ר"ש קדיש לגופיה. במסכת [ה] חולין לד] פרק אותו ואת בנו (דף פא.) דקתני ר"ש אומר כל הראוי לבא לאחר זמן השוחטו בחוץ עובר בלא תעשה : **אף** מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו. תימה דאיתא בפ"ג דבכורות (דף כח:) ונילף מקדשים דלא קדישי משמע דקדשים אינם קדושים במחוסר זמן ועוד דאמר בעלמא (זבחים דף יב.) לילה לקדושה יום להרצאה משמע דליל שמיני דוקא קדיש אבל מקמי הכי לה] לא ויש לומר דה"מ לכתחילה אסור להקדישו מחוסר זמן מיהו אם עבר והקדיש קדיש דילפינן ליה מבכור לו] : [וע"ע תוס' בכורות כח: ד"ה אף וכו'] :

א) עיין נ"ק ב) [וע"ע תוס' ערכין כ: ד"ה אמר] ג) בן שנה דהוי כמחוסר זמן שלא לשמו נ"ק ד) [וע"ע תוספת מנחות מח: ד"ה איתיביה]

שאין

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה טו :

יח ב מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הל' ה ופ"ה מהל' ערכין הלכה יד :

יט ג מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה כו :

כ ד מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה יד וכת"ק :

שיטה מקובצת

א] ר' אלעזר וכצ"ל לקמן: ב] משום דאיכא שם עולה : ג] קדושה אבל אשם כיון דאקדשיה לאימיה לאשם אימא : ד] קמ"ל ס"א ל"א אמר ר' יוסי בר חנינא כו' עד במפריש נקבה לעולה אי למ"ד איכא שם עולה על אמו קדיש הולד קדושת הגוף אי למ"ד למקום שהמותר הולך לשם הולד הולך קדיש הולד קדושת הגוף דמותרות לנדבת צבור אזלי אבל מפריש נקבה לאשם דליכא שם אשם על אמו אי נמי מותר לא קרב אשם ולד נמי לא קדיש קדושת הגוף איצטריך סד"א טעמא דר' אלעזר דקסבר כיון דאקדשיה אימיה קדושת דמים אקדשיה נמי לולד קדושת דמים ומינו דקדיש קדושת דמים קדושת הגוף נמי מחתא ליה דהא חזי ואימא ה"נ א"כ נפלוג ר' אלעזר במפריש נקבה לאשם ואנא אמינא כ"ש מפריש נקבה לעולה וילדה דאיכ' שם עולה על אמו א"נ משום דלמקום שהמותרות הולכות לשם הולד הולך : ה] לאשם בכורות (דף מא ע"ב) בתוס' : ו] גמ' ל"א אמר מר תרעה למה לי רעיה והא נקבה לא חזיא לאשם קדושת דמים הוא דנחתא לה אמר רב יהודה אמר רב כגון שהקדיש קדושת הגוף דנהי דלא חזיא לאשם לשלמים מיהא חזיא איכא דאמרי לה כהדין לישנא אמר רב יהודה אמר רב כגון שהקדיש קדושת דמים ומינו דנחתא לה קדושת דמים קדשה נמי קדושת [הגוף] אמר רבא כו' : ז] חזיא למילתיה היינו מומא כו' היינו טעמא דאמרינן : ח] נחתא לה נמי : ט] זאת אומרת כו' והוא עצמו יקרב עולה ואמרינן ימכר לצרכי עולה ולא ירעה כמו המפריש נקבה לעולה דצריכה לרעיה ולא הוא עצמו כו' דמנו דנחתא כו'. תוס': י] זכר לדמיו. עתו' ערכין (דף כ' ע"ב) ד"ה אמר : יא] רבא לגבי דרב כהנא : יב] יוחנן לר"ש מינו דנחתא לה קדושת דמים תיחות לה נמי : יג] א"ל ס"א מ"ם דר"ש דקסבר כל מידי דלא חזי להקרבה לאלתר לא קדיש קדושת הגוף מנא תימרא דתניא : יד] דיליף ליה מבכור תימה א"כ בן שתים והביא בן שנה נמי ליקדש דהיינו מחוסר זמן ואר"י דלא ילפינן מבכור ומעשר אלא מחוסר זמן שאין ראוי לשום קרבן כגון קודם ח' ימים ואותו ואת בנו ותורים שלא הגיע זמנן אבל בן שנה דחזי לקרבנות אחרים מיגרע גרע כיון דחזי לעלמא וכאן דחוי . תוס' : טו] וקרב בזמנו אף מחוסר זמנו כו' וקרב בזמנו ת"ר : טז] דר' אלעזר אות י' נמחק : יז] מיד ויביא בדמיה : יח] מצינו הס"ד ומה"ד גמ' היינו מומא כו' לדמי נחתא לה והד"א : יט] ואע"ג דסתמא לדמי אות ד' נמחק : כ] מנו הס"ד ומה"ד אשם בן שנה כו' כבש הס"ד ואח"כ מה"ד אשם בן שתי שנים כו' איל הס"ד ומה"ד כשרה וקדיש קדושת הגוף דאינו יוצא מידי מזבח לעולם בלא מום אלא קרבן נדבה . הס"ד ומה"ד ולא עלו לבעלים לשם חובה . וצריכין להביא עוד חובתן . הס"ד ומה"ד כל עצמן : כא] תעשה מחוסר זמן כבש פחות מח' ימים בכור : כב] זמנו וקרב בזמנו לאחר שמנה ימים : כג] מ"ניה דהא לא אמרינן עד השתא אליבא דשום תנא או שום אמורא דמהני שם עולה בעולת העוף ואדרבה לעיל פריך בפשיטות א"ח נפלוג כו' ולא חייש לטעמא דעולת העוף : כד] דסוף היום לא נדחית האם להיות דמיה לעולה דעולה בא נדבה לפיכך כו' כאמו ביומו אבל גבי נקבה כו' ידחה האם מאשם דאין אשם בא נדבה ותהא דמי כו' : כה] תיבת חילוק נמחק : כו] יקרב הולד אות ו' נמחק : כז] במום ולמאן דאית : כח] דר' שמעון דמפריש נקבה אין עושה תמורה והא נמי תיבת אלעזר ואות ב' נמחק : כט] לאשמועינן ס"א חידוש דאפילו לר"ש דאמר תימכר שלא במום יפלו דמיה לנדבה דס"ד דלא מיקרי מותר אשם אלא מאשם דקדיש קדושת הגוף אבל מותר אשם שאין בו קדושת הגוף אימא דלא מיקרי מותר אשם קמ"ל לנדבה. גליון ואע"ג דאשם שמת או שכפרו בעלים אזיל לנדבה היינו בתחלת ההקדש דהיה ראוי להקרבה ולכך המותר נמי קרב עולה אבל המפריש נקבה לאשם כיון שאין ראוי להקרבה גם נתכפר ס"ד דלא יפלו בנדבה. הר"י ז"ל : ל] הגוף אליבא דרבא ושמא : לא] צורה דאין טעון עיבור צורה אלא קדשי מזבח היינו : לב] עי' בהשמטות בסוף המס': לג] הוא וי"ל דאשמועינן דאע"ג דאיכא תרי ריעותא כשר עי"ל : לד] בפ' אותו : לה] עי' בהשמטות בסוף המס' : לו] מבכור . וכן תירצו בתוס' זבחים קיד ב' ובבכורות כ"א ב' תירצו בע"א :

רבינו גרשום

ליה באימיה. כלומר דלא אמרינן מה אמו אינה מקודשת אלא לדמים אף בנה נמי : ל"א ותא מותר פסח כו' : אמר רבינא הכא במאי עסקינן. אמאי קאמר ר' אליעזר הכא הוא עצמו יקרב פסח כגון דאפרשיה נקבה מעוברת לפסחו דאקדיש נמי עובר : ור' אלעזר סבר לה כר' יוחנן. דאמר אם שיירו משוייר [ועובר לאו ירך אמו הוא] כדאמר ר' יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה מתכפר בה רצה מתכפר בולדה ועובר לאו ירך אמו אלא דמי כמאן דאקדשיה לעובר לחודיה הילכך אע"ג דהוא לא קדש קדושת הגוף אלא לדמים מ"מ הולד קדוש וקרב פסח. אבל הפריש נקבה ואח"כ נתעברה ההוא ירך אמו הוא ולא קרב פסח : דליכא שם אשם על אמו דלא אשכחן אשם נקבה: [אלא משום] דחזי ולד להקרבה. דזכר הוא והאי נמי ולד אשם דזכר הוא וחזי להקרבה ואימא ליקרב אשם להכי איצטריך למימר ומודה ר' אלעזר : אי הכי. דמשום הכי קאמר ומודה אמאי אשמעינן [דאין בנה דאשם קרב אשם : נשמעינן דאין בנה קרב עולה. אע"ג דאיכא שם עולה על אמו נקבה ותוא הדין כ"ש דאין בנה קרב אשם דליכא שם אשם על אמו. ואכתי אמאי אמר אין בנה קרב אשם] איצטריך. דאי אשמעינן (אין עולה) [דאין בנה] קרב עולה באשם הוה אמינא עולה הוא דלא קרב דלא אקדשיה לאימיה קדושת עולה אלא קדושת אשם אבל אשם ליקרב דהא אקדשיה לאימיה לאשם קמ"ל דמודי רבי אלעזר דאין קרב אשם : ל"א פשיטא ע"כ לא אמר ר' אלעזר דולד קרב אלא במפריש נקבה לעולה דאי למ"ד משום דאיכא שם עולה על אמו ואי משום דמותר עולה עולה אבל מפריש נקבה לאשם דליכא שם אשם על אמו ומותר אשם לא קרב אשם ולד [נמי] לא קריש לקרב ולא איצטריך למימר ומודה ר' אלעזר: איצטריך. סד"א טעמא דר' אלעזר הוא דליקרב בנה א) אשם [משום] ובאשם נמי ליקרב דקסבר כיון דאקדשה לאימיה קדושת דמים דאשם היינו חובתו ואשם לא קרב נקבה ולא קדשה אלא לדמים ומנו דקדיש קדושת דמים קדיש קדושת הגוף ונחתא ליה לולד דהא חזי דוכר הוא וליקרב להכי איצטריך ומודי ר' אלעזר : ונימא הכי נמי. [מנו דקדושת דמים קדיש קדושת הגוף וליקרב] : אם כן דאית ליה האי סברא נפלת ר' אלעזר במפריש נקבה לאשם דבנה קרב אשם משום מגו וכ"ש במפריש נקבה לעולה דבנה קרב עולה דהא איכא שם עולה על אמו אי נמי משום דלמקום כו'. אלא מדפליג במפריש נקבה לעולה ולא פליג במפריש נקבה לאשם ש"מ דמודי דאין בנה קרב אשם : מתני' ואם קרב אשמו. שנתכפר באחר נעשה מותר יפלו דמיו של אשם נקבה לנדבת צבור לשופר לעולה : ר' שמעון אמר. כיון דהפריש נקבה שאינה קריבה הרי היא כבעל מום ותימכר לאלתר בלא רעייה : [זאת אומרת. כיון דנקבה צריכה רעייה משום דאמרינן מגו כ"ש מפריש זכר לדמיו דכיון דחזי גופיה להקרבה מגו דקדיש קדושה דמים קדיש קדושת הגוף] : מדרב יהודה אמר רב. ואמר רבא זאת אומרת. ש"מ הדר ביה רבא : דלא חזי לגופיה. להקרבה לא נחתה לה קדושת הגוף. ותימכר שלא במום : ל"א כל דלא חזי להקרבה לאלתר לא קדיש קדושת הגוף והאי דאמר הכא לאלתר לאו דוקא קאמר דהא לא לאלתר [ולא] לאחר זמן לא חזי אלא אגב דקא בעי למימר אשם בן שתי שנים והביאו בן שנה ומחוסר זמן דלאלתר לא חזי ולאחר זמן חזי קאמר הכא לאלתר : [אשם בן שנה. כגון אשם נזיר ואשם מצורע דבן שנה הוא דכתיב בהו כבש : והביאו בן שתי שנים. דבכר קרוי איל או אשם בן שתי שנים כגון אשם גזלות ומעילה דכתיב בהו איל : כל עצמו. היינו כל עיקר אינו קדוש דסבר כיון דלא חזי לגופיה לאשם להקרבה לא נחתא ליה קדושה] : והא מחוסר זמן. דפחות מבן שמונת ימים ואמר ר' שמעון דקדיש קדושת הגוף במס' זבחים בפרק אחרון. דתנן השוחט אותו ואת בנו ומחוסר זמן קדשים בחוץ ר' שמעון אומר שני בלא תעשה דשוחט

א) הולי נ"ל בנה עולה כיון דנחתא ליה קדושת דמים נחתא ליה נמי קדושת הגוף ובאשם נמי ליקרב וכו'

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל ר' חייא בר אבין לר' יוחנן נימא מגו : (ב) רש"י ד"ה מדרב יהודה אמר רב דמתרצה דמתניתין מוכח דאמרינן מיגו :

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"ס אדאשמע . נ"ל אדאשמע פי' דכיון דאשמעינן דלא לטעי דכיון דולד חזי להקרבה קרב אשם נשמעינן כו' : [ב] שם ולד קרב . אשם נ"ג : [ג] רש"י ד"ה זאת . מקדשה . נ"ל אקדשה :

הגהות צ"ק [א] נ"ל רבה ועיין במסכת שבועות יא דגרסינן אמר אביי והא מר הוא דאמר כו' והיינו רבה [ב] נחלק דין הולד מדין אמו [ג] דיקרב [ד] דר"ש דאף לעולתו [ה] הוא גמלא ערוכה במס' זבחים קיב: ובהו"ן גופא פריך מכך משנה

מסורת הש"ס

ולפסחו ולאשמו עושה [א]תמורה רבי שמעון אומר לעולתו עושה תמורה לפסחו ולאשמו אין עושה תמורה שאין לך דבר עושה תמורה אלא א] הרועה להסתאב אמר רבי אין אני רואה דבריו של ר"ש ב] בפסח ג] הואיל ומותר הפסח קרב שלמים ד] ולימא אין אני רואה דבריו של ר' שמעון באשם הואיל ומותר אשם קרב עולה ה] רבי סבר לה כרבנן [ב]דאמרי מותרות לנדבת ציבור אזלי ואין [ג]תמורה בצבור קס"ד היינו טעמא דר"ש גבי מפריש נקבה לעולתו משום הכי עושה תמורה דהאיכא שם עולה עליה גבי ו] עולת העוף אלא מעתה בכהן גדול שהפריש פרה לפרו תיקדוש ז] דהאיכא פרת ח] חטאת (א) *[ד]קדשי בדק הבית הוא [ה]וקדשי בדק הבית לא עבדי תמורה יחיד שהפריש [ו]שעיר לשעירתו תיקדוש דהאיכא שעיר נשיא אי נמי נשיא [ז]שהפריש שעירה לשעירו תיקדוש דהא יחיד מפריש שעירה הני תרי גופי נינהו ט] *[ח]חטאו עד שלא *נתמנו כי מפריש שעיר לשעירתו תיקדוש דהא אילו חטא השתא (ב) בר איתויי שעיר הוא י] הא לא חטא לא איחייב בשעיר אי הכי הכא נמי הא לאו עולת העוף קמייתי ר"ש סבר לה כר' אלעזר בן עזריה דתנן *[ט]הרי עלי עולה יביא כבש ר"א בן עזריה אומר או תור או יא] בני יונה תנן התם *המקדיש נכסיו והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח זכרים ונקבות ר"א אומר יב] זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית ר' יהושע אומר [י]זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית א"ל ר' חייא בר אבא לרבי יוחנן לרבי יהושע דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות יג] ונקבות היכי מקרבן שלמים הא מכח קדושה דחוייה קאתיין ל"א א"ל ר' חייא בר אבא לרבי יוחנן מדקאמר ר' יהושע זכרים עצמן יקרבו עולות למימרא דקדושת הגוף אקדשינהו אי הכי נקבות אמאי ימכרו לצרכי שלמים יד] בעיא רעייה אמר ליה רבי יהושע סבר לה כרבי שמעון דאמר כל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתא ליה קדושת הגוף דתנן רבי שמעון אומר תמכר שלא במום (א) (ולא א"ר שמעון) כיון דלא חזיא נקבה לאשם לא נחתא טו] ליה קדושת הגוף (ג) אימור דא"ר שמעון גבי נקבה לאשם דליכא

א) ולאמרינן דטעמא דר"ש נ"ק

לפסחו ולאשמו. לא מלינו אשם ופסח נקבה: **ה"ג שאין לך דבר עושה תמורה אלא הרועה להסתאב.** כלומר שאין לך דבר שעושה תמורה אלא ההוא דקדוש קדושת הגוף שאם אינו ראוי להקריב אינו נמכר בלא מום אלא ירעה הילכך ר"ש סבירא ליה באשם ופסח הואיל ואין שמן חל עליהן בנקבה דנמכר שלא במום הילכך לא עביד תמורה אבל בעולה דאיכא שם עולה עלה בעוף סבירא ליה דתרעה ועבדא תמורה: **הואיל ומותר הפסח קרב שלמים.** הילכך הואיל טז] ושייכים שלמים בפסח ושלמים באין נקבה יז] ואף על גב דהך (ד) לא קרבה נקבה אפילו שלמים לאחר הפסח כדאמרן לעיל (דף יט.) כשתיירה לאחר הפסח תרעה יח] מיהו שם שלמים עלה הואיל [א]א) והיא (שלמים) יט] נקבה[ב] ונחתא לה קדושת הגוף כ]: **הואיל ומותר אשם קרב עולה.** ולישתכח דהך נקבה דאשם עולה היא ותקדיש קדושת הגוף [ג] בעולה נקבה דהא מלינו עולת נקבה בעוף: **לנדבת צבור.** ולאי נמי הויא עולה הואיל ולעולת צבור קיימא לא עבדה תמורה: **לפרו.** פר יום הכפורים כא] דחטאת דהא איכא שם חטאת עלה דהא אשכחנא פרה אדומה דמיקריא חטאת (חולין דף יא.): **קדשי בדק הבית היא.** [ד] ולא קרבה למזבח כב] ולהכי קרי ליה בדק הבית כלומר דדין בדק הבית אית לה כג]: **תרי גופי נינהו.** יחיד ונשיא ומיהו בהאי גופא דיחיד לא משכחת שעיר לחטאת ובהאי גופא דנשיא לא משכחת לה שעירה אבל עולה נקבה בהאי גופא משכחת לה דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזיא ליה עולת העוף: **חטא עד שלא נתמנה.** כד] ג) שם חטאת עליה בהאי גופא דאילו חטא השתא בר איתויי שעיר הוא(ה)כה]: **(עשיר הוא) לאו עולת העוף מייתי.** אי הוה מחויב עולה לא הוה מייתי עולת העוף דעשיר הוא וא"כ עני הוא כו] עולת נדבה לא קרבה בדלות אי לא פריש בהדיא עוף: **רבי שמעון סבר לה כרבי אלעזר בן עזריה.** דאפילו גבי נדבה דעשיר אתיא כז] חזיא עולת העוף: **ודמיהם יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית.** דסבר ר"א סתם הקדשות לבדק הבית ואפילו (ו) כח] בהמה ומיהו מידי דחזי למזבח כט] אינו יוצא מידי מזבח לעולם ור' יהושע סבר לא שביק איניש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית מידי דחזי למזבח הילכך מסתמא למזבח אקדשינהו והן עצמן יקרבו עולות: **ונקבות ימכרו כו'.** ויביאו בדמיהן עולות דסתמייהו לעולה אקדשינהו ל]: **מכח קדושה דחויה אתי.** דכיון דזכרים קרבו עולות ודמי השלמים עולות מכלל דסבירא ליה דסתמא לעולה אקדשינהו והוה ליה מפריש נקבה לעולה והיכי יקרב שלמים הא בעי לרעות כדקתני מתני' (לעיל יח:) המפריש נקבה לעולה תרעה:

א) ושלמים באים נקבה נחתא לה נ"ק ב) נ"א דהם שעיר עליו נ"ק

שאין לך דבר שעושה תמורה אלא הרועה ומסתאב. כלומר ההוא דקדוש קדושת הגוף שאם אינו ראוי להקריב אינו נמכר בלא מום אלא ירעה הילכך ר"ש סבירא ליה באשם ופסח הואיל ואין אשם ופסח חיילי בנקבה דנמכר בלא מום הילכך לא עבדי תמורה אבל בעולה דאיכא שם עולה בעוף ס"ל דתרעה ועבדא תמורה. לשון רש"י: **רבי** סבר כרבנן דאמרי מותרות לנדבת צבור אזלי ואין תמורה בצבור. ותימה מאי קאמר דלעיל משמע דתולה תמורה ברעייה והכא משמע דתולה רעייה בתמורה לימא לירעו ויעשה תמורה ונראה דה"פ כיון דלנדבת צבור אזלי ואין תמורה בצבור אין לומר דליהני ליה למפריש נקבה לאשם להיות קדוש קדושת הגוף משום דמותר אשם קרב עולה כיון דלאו דידיה הוא *(לתמורה דאשם עושה תמורה) ואין מותר אשם עושה תמורה דלנדבת צבור אזיל דלא עביד תמורה ולא דמי למפריש נקבה לפסח דמותר פסח הוי לשלמים שעושים תמורה כמו הפסח עצמו הילכך דין הוא שיחול קדושת הגוף על נקבה שהפרישה לפסח דכי הפרישה לפסח כאילו הפרישו למותר פסח דהיינו שלמים דהניהן עושין תמורה:

דאיכא שם עולה עליה. גבי עני בעולת העוף ולפי הא דס"ד השתא רוצה לומר מפריש נקבה לעולתו לא] כגון מצורע עשיר שצריך להביא עולת בהמה זכר ומש"ה קאמר דעושין תמורה בהפריש נקבה לעולתו משום דהאי חובא דמחויב שייך בנקבה אם היה עני שמפריש עולת העוף דבאה נקבה דאין תמות וזכרות בעוף ומש"ה נקט גבי עני כגון עני מצורע לב] דבהאי חובא דקמחייב איכא נקבה בעולה:

דהא איכא פרת חטאת. תימה לפי מה דפירשתי לג] דאיכא למצוא נקבה בעולה בהאי חובא גופיה דקמחייב והכא לא שייך למימר הכי לד] ועוד אמאי נקט פרת חטאת רוב חטאת המזבח נקבה אתיא וי"ל דפריך מכ"ש דהא אפילו מפריש נקבה לעולה דהיא גופה לא חזיא לעולה אפילו הכי קאמר דעושה תמורה משום דאיכא שם עולה עליה בעולת העוף כ"ש מפריש פרה לפרו דהיא גופה חזיא לפרת חטאת אם היא אדומה דאית לן למימר דתיקדוש: **יחיד** שהפריש שעיר לשעירתו תיקדוש דהא איכא שעיר נשיא. וה"ה דהוה מצי למיפרך מברייתא גופא דלעיל דאשם בן שנה והביאו בן שתים דקאמר ר' שמעון כל עצמן אינן קודשין ואמאי הא חזי לאשם מעילות וגזילות והאי שינויא דקמשני שייך נמי עלה: **הני** תרי גופי. פירש"י יחיד ונשיא ומיהו בהאי גופא דיחיד לא משכחת שעיר חטאת ובהאי גופא דנשיא לא משכחת שעירה אבל עולה נקבה בהאי גופא משכחת לה דאי בעי מפקר לנכסיה לה] והוי עני וחזי ליה עולת העוף עכ"ל ול"נ דמאי קפריך בסמוך אי הכי הא נמי לא עולת העוף קמייתי מ"מ לא דמו דהיא גופה חזי לעולת נקבה אי מפקר נכסיה לכ"נ לפרש הני תרי גופי נינהו דהאי יחיד לא חזי להיות נשיא בעוד הנשיא חי ונשיא לא חזי להיות לו דין יחיד אבל עני ועשיר כחד גופא דמו העשיר ראוי להיות עני ועני ראוי להיות עשיר והשתא פריך שפיר אי הכי דלאמר הא לא חטא ולא איחייב בשעיר אע"ג דגופו ראוי להיות נשיא כיון דבההיא שעתא דחטא לא איחייב בשעיר לאו כגוף אחד קרינא ביה הכי נמי בההיא שעתא דחטא לא איחייב בעולת העוף ולא מצי פטר נפשיה בה: **רבי** שמעון סבר כר"א בן עזריה כו'. יביא תור או בני יונה פירוש וכיון דמצי פטר נפשיה בעוף אפילו לאחר הפרשת בהמה כדאי' פ' מרובה (ב"ק דף עח:) וא"כ לאו שפיר בעולת נקבה ונ"ל למיירי השתא הא דר"ש דמפריש נקבה לעולתו באומר הרי עלי עולה דמצי פטר נפשיה בעולת העוף נקבה אפילו לאחר הפרשת בהמה כדאי' פ' מרובה (גם זה שם): **ימכרו** לצרכי עולה ויפלו דמיהן עם שאר נכסים לבדק הבית. דקסבר רבי אליעזר סתם הקדש לבדק הבית והוי כמתפיס תמימים לבדק הבית דאינו יוצא מידי מזבח לעולם: **ורבי** יהושע אמר זכרים עצמן יקרבו עולה. דקסבר לא שביק איניש קדשי מזבח ואקדיש לקדשי בדק הבית מידי דחזי לקדשי מזבח וסתמא דעתו לעולה דכולה כליל לשם:

רבינו גרשום

הוץ שהיה ר' שמעון אומר כל הראוי לבוא לאחר זמן הרי הוא כלא תעשה ומדקאי בלא תעשה אלמא דקדיש קדושת הגוף: [מחוסר זמן שאני מחוסר זמן. מ"ה קדיש קדושת הגוף דלמחר חזי]: אי הכי אשם בן שתים והביא בן שנה. אמאי אמר כל עצמו אינו קדוש הא מיחזי (לשנא) [לקדשו] אלא ודאי לאו היינו טעמא במחוסר זמן משום דקדיש למחר דא"כ קשיא ליה אשם: אלא היינו טעמא במחוסר זמן. דיליף ליה מבכור: מה בכור קדוש לפני זמנו דקדו"תו מרחם וקרב בזמנו לאחר ח' ימים אף זה מחוסר זמן (כיון) נכנס לדיר להתעשר דיליף מעשר עברה עברה מבכור אבל באשם דלא כתיב ביה עברה כל עצמו אינו קדוש: (ע"כ שייך לדף הקודם) ר' שמעון אומר לעולתו (דהוי) [דאינה] חובתו עושה תמורה שהרי בנה קרב עולה ואיכא שם עולה (על) [עליה בעוף עושה] תמורה: לפסחו ולאשמו. דהיינו חובתו אין עושה תמורה דלא קדשה אלא לדמיה שאין לך דבר שעושה תמורה אלא דבר הרועה ומסתאב אותו שיש בו כל כך קדושה בו שצריך רעייה עושין תמורה אבל מפריש נקבה לאשם הואיל וסבירא ליה דתימכר שלא במום וה"ה מפריש נקבה לפסחו הילכך אין עושין תמורה: [אמר רבי אין אני רואה דבריו של ר' שמעון בפסח. אלא ודאי עבדה תמורה הואיל ומותר הפסח קרב שלמים הא נקבה נמי דינה כמותר פסח וקרבה בדמיה שלמים וקדשה קדושת הגוף ועבדה תמורה. שהרי שלמים באין נקבה] וניתני נמי אין אני(נמי) רואה דבריו של ר' שמעון באשם אלא עבדה תמורה הואיל דאמרן לעיל במתניתין מותר אשם יקרב עולה והא נקבה נמי הויא כמותר אשם ותיקרב עולה דהא אשכחן עולה נקבה בעולת העוף ותיקדש קדושת הגוף ותיעביד תמורה: קסבר ר'. מותרות דקרבי עולה: לנדבת צבור אזלי. לעולת צבור ואין תמורה בצבור: שהפריש פרה נקבה לשום פרו. שלו שמביא ביוה"כ לחטאתו: תיקדש ותיעשה תמורה. שהרי מצינו פרת חטאת פרה אדומה דנקבה היא וקרויה חטאת: מיהא לא איריא דפרת חטאת קדשי בדק הבית היא ולית בהו תמורה דלא קדשי קדושת הגוף וליכא לאקשויי מיהא: יחיד שמביא לחטאתו כשבה או שעירה והפריש שעיר. לשום שעירתו תיקדש קדושת הגוף ותעביד תמורה דהא איכא שם חטאת עליו שהרי נשיא מביא שעיר לחטאתו. לא דמי להכא משום הכי לא קדיש דתרי גופי נינהו יחיד ונשיא דמאי דמיתי האי לא מייתי האי אבל הכא גבי יחיד מפריש נקבה לעולתו משום הכי קדשה שהרי הוא עצמו אם הוא עני או אם ירצה להפקיר נכסיו להיות עני יכול להביא עולת העוף נקבה: חטאו עד שלא נתמנו. להיות נשיא אם הפריש שעיר לשום שעירתו שהוא חייב להביא שהוא עדיין הדיוט ניקדוש דהא אילו חטא השתא לאחר שנתמנה הוה צריך להביא שעיר דהכא גוף אחד הוא הדיוט ונשיא: אפילו הכי לא דמי. התם משום הכי לא מייתי שעיר אע"ג דגוף אחד הוא דהא לא חטא כשהוא נשיא ולא איחייב בשעיר הילכך אי מייתי שעיר כשהוא הדיוט לא קדיש: אי הכי הכא נמי. גבי מפריש נקבה לעולתו לא ליקדיש דעשיר הוא מי שמפריש בהמה [לעולה ולא בר איתויי עולת העוף נקבה הוא אלא היינו טעמא דר' שמעון גבי עולה דסבר דעשיר נמי מצי מייתי עולת העוף כר' אלעזר בן עזריה]: ר' יהושע אמר זכרים עצמן יקרבו עולות [ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהן עולות כדמפרש טעמיה בפרק בתרא יש בקדשי מזבח דלא שביק איניש קדשי מזבח דבר הראוי למזבח כולו לאשים ומקדישנהו לבדק הבית ועוד דסבר דאדם חולק את נדרו דבהמה לקדשי מזבח ושאר נכסים לקדשי בדק הבית: נקבות היכי קרבי שלמים. מדקאמר זכרים עצמן יקרבו עולות] מכ"ל דכל בהמות אקדשינהו לשום עולות ונקבה לא מצי קרבו עולות והיכי מצי למיקרב

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"א מהל' תמורה הלכה כה:

כב ב מיי' פ"ה מהלכות פסה"מ הלכה ע ופ"ב מהלכות שקלים הלכה ג:

כג ג מיי' פ"א מהלכות תמורה הל' א והל' יב:

כד ד מיי' שם הל' כה:

כה ה מיי' שם הל' יב וס"ז מהל' ערכין הלכה ז:

כו ו ז מיי' פ"א מהל' תמורה הלכה כה:

כז ח מיי' פט"ו מהל' שגגות הלכה י:

כח ט מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הל' ג וע"ש:

לענין תמורה דמותר עולה עשה תמורה ואין נ"ק

כט י מיי' פ"ה מהל' ערכין הל' ז וע"ש:

* * *

שיטה מקובצת

א]אלא הראוי להסתאב. גליון וכ"ש דבר הראוי להקריבה אלא לאפוקי נקבה לפסחו או לאשמו דכיון דאינו רועה אינו קדושת הגוף ואין עושה תמורה: ב] בפסח. ל"א שהמקדיש לשם פסח בא שלמים: ג] הואיל ומותר פסח קרב שלמים. גליון פי' וכיון שעי' הפרשה זו שמפרישה לפסח היא עומדת לבא לידי מותר פסח שהוא שלמים ושלמים באים נקבה חשיבה הפרשה זו וחייל עליה קדושת הגוף: ד] ה] עי' בהשמטות בסוף המס': ו] גבי עני בעולת העוף אלא מעתה לר"ש כהן גדול: ז] עי' בהשמטות בסוף המס': ח]חטאת א"[דהאיכא] על שמה פרת חטאת. קדשי בדק הבית היא וקדשי בד"ה כו' תמורה אלא מעתה יחיד שהפריש: ט]נינהו חטאו עד שלא נתמנה והפריש שעיר כו' ס"א ונתמנה והפריש[שעירה] תעשה תמורה דאי איתידע להון מקמי דנתמנה הוי מחייבינן שעירה. הא לא איתידע להון עד קרא. אי הכי הכא נמי הא עשיר הוא. אלא היינו טעמא דר' שמעון גבי עולה דסבר אי בעי פטר נפשיה בעולת העוף כרבי אלעזר בן עזריה כו': י] הוא התם הא לא חטא ולא איחייב כו' הא עשיר הוא ולאו עולת: יא] בן יונה: יב]אומר עי' תוס' בכורות ד"ה הקדיש(דף יד ע"ב): יג] עולות נקבות היכי: יד]שלמים תיבעי רעייה: טו] נחתא לה קדושת הגוף ה"ג כיון דלא חזיא נקבה לעולה לא נחתא לה קדושת הגוף אימור: טז] הואיל ושייכי שלמים: יז] אע"ג דהך נקבה לא קרבה אפילו: יח] תרעה ס"א אפ"ה עושה תמורה הואיל ושם שלמים עלה דמצינו שלמים כו': יט] שלמים ומצינו שלמים נקבה: כ] הגוף דאינה נפדית בלא מום ועושה תמורה הס"ד: כא] הכפורים. הס"ד ומה"ד פרת חטאת דחטאת היא דהא איכא: כב] למזבח ולא עבדי תמורה הילכך שם דפרת חטאת לא מהני לאלומי הפרשת פרה לפרו לקדשי מזבח דעבדי תמורה: כג] לה דלא קדשה גופה דאמרינן פרה נפדית בלא מום ואם נמצא נאה ממנה כו' וכיון דלא קדשה לגופה לא עבדה תמורה: הס"ד. ומה"ד קרבן יחיד נקבה שעירה או כבשה וקרבן נשיא זכר שעיר: הס"ד. ומה"ד תרי: כד] נתמנה להיות נשיא וחייב שעירה ואח"כ נתמנה והפריש שעיר לשעירתו לקדוש דהא משכחת שם: כה] הוא ולאו עולת והד"א: כו] הוא עולה לנדבה לא איקרבה בדלות: כז] סתם הוא עולת העוף דתנן במס' מנחות בפ' הרי עלי עשרון האומר הרי עלי עולה בסתם יביא כבש דפחות שבעולות היינו כבש וסתם נודר אינו מקבל עליו מפחות שבעולות: הס"ד ומה"ד יביא תור או בן יונה דהיינו פחות שבעולות ולא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה: הס"ד ומה"ד זכרים ימכרו לצרכי עולות דכל מה דאיכא לעלות בקדושת מזבח מעלינן ועולה כולה כליל וכיון דחזו לעולה קרבי עולות ונקבות דאינן ראויין לעולה ימכרו לצרכי שלמים דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם כדין המתפיס תמימים לבדק הבית שלא יצאו מידי מזבח: הס"ד ומה"ד ודמיהם: כח] תיבות בהמה ומיהו ל"ש: כט] למזבח אבל אינו: ל] אקדישנהו דהוא קרבן קדוש וחשוב מכל הקרבנות הס"ד: לא] לעולתו בעולת חובה כגון: לב] מצורע ולא אמר שיש שם עולה בזב ומירי בעולת נדבה דבעי לאשכוחי דבהאי חובא דקא מחייב איכא נקבה בעולה: לג] דפירשתי דרוצה למצוא: לד] הכי דאין זה שום חובה של כהן ועוד: לה] עיין בהשמטות בסוף המסכת:

הגהות הב"ח (א) גמ' דהא איכא פרת חטאת פרת חטאת קדשי בדק: (ב) שם דהא אילו חטא השתא בתר דאתמני בר איתויי שעיר: (ג) שם ולא אמר רבי שמעון וכו' קדושת הגוף ס"ה הכא נמי אימור דא"ר שמעון: (ד) רש"י ד"ה הואיל ומותר הפסח וכו' ואע"ג דהך נקבה לא קרבה אפילו וכו' הואיל והיא נקבה כצ"ל ותיבת שלמים נמחק: (ה) ד"ה חטא עד כו' שעיר הוא הס"ד ואח"כ מ"ה הא נמי עשיר הוא ולאו: (ו) ד"ה ודמיהם וכו' לבדק הבית ואפילו מידי דחזי למזבח ומ"מ אינו יוצא:

הגהות הגר"א [א] רש"י ד"ה הואיל. והיא. נ"ל וכא: [ב] בא"ד ונחתא. נ"ל נחתא: [ג] ד"ה הואיל. בעולה. נ"ל כעולת: [ד] ד"ה קדשי. ולא. נ"ל לא:

דליכא שם אשם על אמו אבל גבי נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו אפילו רבי שמעון מודה ועוד הא שמעינן ליה לר' שמעון [א] לעולתו עושה תמורה אמר ליה ר' יהושע סבר ליה כאידך תנא [ב] אליבא דרבי שמעון [א] דתניא ר' שמעון בן יהודה אומר משום ר' שמעון אף לעולתו אין עושה תמורה [ג]:

מתני' *[א]תמורת אשם [ב]ולד תמורה [ב] ולדן ולד ולדן עד סוף כל העולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו [ד] [ג] דמיו לנדבה רבי אליעזר אומר ימותו ורבי [ה] [ד] [א]אליעזר אומר יביא בדמיה עולות *[ג]אשם שמתו בעליו ושכיפרו בעליו [ג]ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיו לנדבה ר' אליעזר אומר ימותו [ו] ר' *)אליעזר אומר יביא בדמיה עולה והלא אף נדבה עולה היא ומה בין דברי ר"א לדברי חכמים אלא בזמן שהיא באה [ז] *עולה סומך עליה ומביא נסכים ונסכיה משלו [ד]אם היה כהן עבודתה ועורה שלו [ה]ובזמן שהיא נדבה אינו סומך עליה ואינו מביא עליה נסכים ונסכיה משל ציבור אע"פ שהוא כהן עבודתה ועורה [ח] (א) [ה] משל אנשי משמר:

גמ' וצריכא דאי אשמעינן אשם בהא קאמר רבי אליעזר ימותו משום דגזר לאחר כפרה אטו לפני כפרה אבל גבי תמורת אשם ולד תמורתה אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן התם בהא קאמרי רבנן אבל גבי אשם [ט] מודו ליה לר' אליעזר צריכא [י] [ו] אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [יא] מחלוקת לאחר כפרה אבל לפני כפרה דברי הכל הוא עצמו יקרב אשם אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דאין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה ועוד התני [ג](ב)רב חנניא לסיועי לר' יהושע בן לוי [יב] דאמר ולד ראשון קרב [יג] ולד שני אינו קרב אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [יד] מחלוקת קודם כפרה [י]אבל לאחר כפרה הוא עצמו קרב עולה והתני רב חנניא לסיועי לר' יהושע בן לוי קשיא [טו] בעא מיניה רבי אבין בר חייא מר' אבין בר כהנא [י]הפריש נקבה לאשם בנה מהו שיקרב לעולה [טז] ותיפשוט ליה מדר' יוסי ברבי חנינא דאמר *מודה רבי [יז] אליעזר לא שמיע ליה מאי א"ל בנה קרב עולה האי מאי עד כאן לא קאמר רבי [יח] אליעזר אלא מפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו אבל גבי אשם דליכא שם עולה על אמו אפילו רבי אליעזר מודה א"ל טעמא דרבי אליעזר לאו משום דשם עולה על אמו [יט] אלא משום דחזי להקרבה והא נמי חזי להקרבה איתיביה ולדן ולד ולדן עד סוף כל העולם [כ] יביא בדמיהן עולה בדמיהן אין עצמו

*) [בפסחים עג. ובשבועות יב. איתא ר' יהושע]

מסורת הש"ס

אם היה כהן עבודתה ועורה שלו. פירוש אם היה כהן זה שהמותר שלו הוא עצמו מקריבה והעור שלו ואפילו אינו מאותו משמר המשמרת באותה שבת דהכי תניא מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת בב"ק בשילהי הגוזל קמא (דף קט:) לשון רש"י: **אבל** לפני כפרה ד"ה הוא עצמו יקרב אשם. וא"ת וכי עדיף האי ולד מאימיה דאילו אימיה אינה קריבה אשם דהלכה למשה מסיני דתמורת אשם אינה קריבה אשם וי"ל דשמא סבירא ליה דתמורת אשם כיון דנקבה היא שפיר* קריבה אשם לפני כפרה דלא איגמר הילכתא אלא בתמורה דהיא עצמה חזיא לאשם כגון זכר אבל לאחר כפרה כל מותרות לנדבה אזלי ובתר הכי קאמר מחלוקת לפני כפרה* שהתמורה נמי ל] דמיה קריבה לעולה ס"ל: **אין** אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה. ותמורה באה בעבירה היא שעבר על לא יחליפנו ואע"ג דתמורת עולה ושלמים קריבה הנהו לאו לכפרה אתיין לא] לשון רש"י: **ולד** שני אינו קרב. ולד תמורה כולד שני דמי והקשה מורי הרמ"ר מאי קפריך והא רבי יהושע ב"ל אליבא דרבי שמעון קאמר ופליגי רבנן עליה דכל ולדות קרבי עד סוף העולם ותירץ דפריך אהא דקאמר ד"ה ואפילו *כר' אליעזר ואיהו דקאמר לב] אפילו לרבנן ולד ראשון קרב ולד שני אינו קרב אלמא גרע שני מראשון וא"כ לר' אליעזר דאמר במתני' ולד ראשון אינו קרב כ"ש שני: **אבל** גבי אשם דליכא שם עולה על אמו. הכא לא מצי לפרושי דליכא שם עולה על אמו בעולת העוף דהא הוי שם עולה על אמו בעולת העוף אלא ה"פ תחילת הקדש דאימיה לאו לשם עולה איקדיש דהא לשם אשם הוקדש: **בדמיהן** אין בעצמן לא. ותימה למורי הרמ"ר מאי קפריך היינו טעמא דהכא הוא עצמו לא משום דאתי לאיחלופי כדאיתא לעיל והאי טעמא לא שייך במפריש נקבה לאשם ותי' דנ"ל דלא אמר הני טעמי דלעיל אלא לגבי התמורה עצמו אבל הולד יש לו דחיית אמו והיכי קאמרת במפריש נקבה לאשם דבנה עצמה יקרב עולה וה"כ אנו נ"ל לעיל בפירקין (דנ"ל) דפריך מהאי משנה דהכא לר"א דאמר המפריש נקבה לעולה וילדה הוא עצמו יקרב עולה:

דליכא שם אשם על אמו. דלא אשכחן נקבה: **עושה תמורה**. אלמא נחתא לה קדושת הגוף לרעות לשון ירושלמי נקבות היכי קרבי שלמים כא] הא קדוש גופייהו לעולה כלומר (ג)ובעו רעייה דהא אמרינן (ב"ק דף עח:) אי בעי פטר נפשיה בעולת העוף כלומר בעולת נקבה: **ועוד הא אמר ר' שמעון דקדשה לגופה**. דהא אוקימנא לר"ש לעיל דסבירא ליה כר' אלעזר בן עזריה: **מתני' תמורת אשם**. בין זכר בין נקבה תרעה דהילכתא גמירי לה (לעיל דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם תרעה: **ולד תמורה**. כגון אם המיר כב] (הפריש) נקבה לאשמו וילדה: **יביא עולה**. דמותרות לנדבת יחיד אזלי: **והלא אף הנדבה עולה היא**. בניחותא כג] אלא פרושי מפרש ואזיל מאי בינייהו: **בזמן שהיא באה חובה**. שהיא מוטלת על היחיד להקריבה סומך עליה כו': **ואם היה כהן**. אותו כד] שהפריש האשם וכפר באחר וניתק הראשון לרעייה: **עבודתה ועורה**. של עולה הבאה מן [נ"ק המותר]: **שלו היא**. שהוא [עצמו] מקריבה ונוטל את העור ואפילו אינו מאותו משמר המשמרת באותה שבת דהכי תניא מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת בב"ק בשילהי הגוזל קמא (דף קט:): **ולא סומך עליה**. דקרבן צבור אין בו סמיכה חוץ מפר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח דגמירי שתי סמיכות בצבור במנחות בפרק שתי מדות (דף צב.): **ואע"פ שכהן**. כלומר ואפילו הוא כהן עבודתה ועורה של אנשי משמר שהרי של צבור היא ואין כהן של משמר אחר רשאי להקריב דכתיב לבד ממכריו על האבות מה כה] [ז] *מסרו אבות זה לזה אני בשבתי ואתה בשבתך: **גמ' וצריכא**. לאיפלוגי בתרתי ר' אליעזר ורבנן: **דאי אשמעינן אשם**. שכיפרו בעליו בההוא קאמר רבי אליעזר ימות משום דגזר אחר כפרה שנתכפר בראשון אי אמרת יביא בדמי המותר עולה אתי למימר נמי קודם כפרה כו] אם נפל בו מום *(אחר) אתי לאתויי בדמיו עולה וקעביד איסורא דכל זמן שלא נתכפר קיימי דמיה לאשם: **אבל תמורת אשם**. דליכא למימר הכי דהא קודם כפרה נמי תמורת אשם לאו להקרבה קיימא דהכי הוא דגמירי לה: **אימא מודה**. רבי אליעזר דרועה כז]. ע"א ירושלמי דאי אשמעינן גבי תמורה בההיא קאמר ר' אליעזר תמות היא וולדותיה משום דאתי לאיחלופי הואיל ושתיהן עומדות ההקדש והתמורה אתי לטעות ולהחליף הראשון לרעייה והתמורה לאשם הואיל וסוף סוף דמיה קרבי לא איכפת ליה אי (ד) מקריב לה וקעבד תרי איסורי חדא דמקריב התמורה ועוד דמייתי בדמי האשם עולה והוא לא נתכפר עדיין דתמורה לא כיפרה לו כדאמרינן לקמן דאין דבר הבא בעבירה מכפר על חטא ותמורה באה בעבירה שעבר על לא יחליפנו אבל אשם שכפרו בעליו דלא אתי לאיחלופי דהא אם נמצא ראשון קודם כפרת שני לא איכפת לן הי קריב והי רועה אימא מודה להו לרבנן כו': **הוא עצמו**. ולד התמורה יקרב אשם אם אבד הראשון: **בעבירה**. ותמורה עבר על לא יחליפנו (ויקרא כז) ואע"ג דתמורת עולה ושלמים קריבה הנהו לאו לכפרה אתיין: (ה) כח] **ורב חנינא לסיועי לר' יהושע בן לוי**. לעיל בהאי פירקא (דף יח:): [ח] **ולד שני אינו קרב**. והאי ולד שני הוא דתמורה קרי וולד הואיל ומכח אחר אתי: **מחלוקת**. דולד תמורה קודם כפרה דהאם אמר ר"א ימות דאי אמרת ירעה כיון דדמיה קרבי אתי לאיחלופי ולאקרוביה לאשם ורבנן אמרי כיון דאיהו גופיה לא אקריב עולה לא אתי לאיחלופי אבל לאחר כפרה דליכא למימר איחלופי הוא כט] והולד עצמו יקרב עולה: **מדרבי יוסי ברבי חנינא**. דאמר לעיל מודה ר"א כו' [ט] ושמעינן מינה דטעמיה דרבי אליעזר גבי ולד (ו) מפריש נקבה לעולה משום דאיכא שם עולה על אמו אבל הכא דליכא שם עולה על אמו לא: **משום דחזי להקרבה**. הולד: **איתיביה**. מתניתין היא תמורת אשם כו': **יביא בדמיהן עולה**. מילתיה דרבי אלעזר נקט:

א) [נ"ל ור' אלעזר הוי"ט וע"ש. עי' רש"ק ועי' לעיל יג ע"ב רש"י ד"ה ר"א] ב) נ"ל ירעה עד שיסתאב וימכר כו' ימות ג) לעיל יח: ושם איתא רבי חייא]

רבינו גרשם

שלמים תני שלמים מכח קדושת דחוית אתיאן דלשום עולות כולהו אקדישינהו ולא חזו לעולה: ל"א למימרא דקדושת הגוף לשום עולה לאשים אקדישינון לכולהו: והא בעו רעייה. נקבות דמכח קדושת דחוית אתיין: ר' יהושע סבר לה כר' שמעון דאמר תימכר שלא במום בכל מידי דלא חזי לגופיה להקרבה לא נחתא לה קדושת הגוף לשם תהוא זבח הילכך לא בעי רעיית אלא (ימכרו לצרכי) [קרבי] שלמים: איסור דאמר רבי שמעון. לא נחתא ליה קדושת הגוף גבי נקבה לאשם: דליכא שם אשם. עליה בנקבה אבל גבי נקבה לעולה דאיכא שם עולה בנקבה אפילו ר' שמעון מודי דקדשה קדושת הגוף: ועוד הא שמעינן. דאמר אף לעולתו עושה תמורה אלמא דקדיש קדושת הגוף והיכי מצי קרבי שלמים. ר' יהושע סבר לה כאידך תנא אליבא דר' שמעון כו' דאמר אף לעולתו אין עושה תמורה: תמורת אשם. אפילו זכר ולדן כשהתמורה נקבה: או ולד ולדן ירעו דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה ותמורת חטאת מתה: ויפלו דמיהן לנדבת צבור. דמותר אשם דמיו קרב עולה: ר' אליעזר אומר ימותו. כדמפרש בגמ' דגזור לאחר כפרה אטו לפני כפרה: ר' אלעזר אומר יביא בדמיהן עולה לנדבת יחיד: אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו. באשם אחר ונשתייר ראשון ירעה כו': וצריכא. למיפלג בתרוייהו בפי' בתמורת אשם ובאשם שמתו בעלים: דאי אשמעינן. בחדא באשם שמתו בעלים או שנתכפרו בהא קאמר ר' אליעזר ימותו משום דגזור לאחר כפרה אטו לפני כפרה דאי אמרת לאחר שנתכפרו ירעה גזירה שמא יאמרו קודם שנתכפרו בששניהם עומדים(אחד מהן ירעה) [אחד לכפרה ואחר לרעייה] והיה מפריש לרעייה קודם שיתכפר באחר וזה אינו דין שכיון שהוא מחויב להביא אשמו ושניהם ראויים לאשם לא ירעה האחר עד שיתכפר בחברו משום הכי קאמר ימות: אבל גבי תמורת אשם ולד תמורה. דהכא ליכא למיגזר דלעולם דינו ירעו בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אימא מודי להו לרבנן דירעו צריכא למימר נמי בהא ימותו דגזור הני אטו הני אשם שמתו ושכפרו: ל"א דאי תנא תמורת אשם לחוד דהיינו בבא קמייתא הוה אמינא התם דפליגי רבנן משום דאתי לאיחלופי דאי אמרת תמורת אשם ימות גזרה שמא יתחלף לו באשם עצמו וימות האשם עצמו הילכך קאמרי [ירעו] דאם יתחלפו לכשירגיש אית ליה תקנה ויחזור ויביאנו ויקריבנו אבל בתרייתא באשם שמתו בעלים או נתכפרו דהכא ליכא חלוף (דלא הוי) [דהא לא הוי] אלא חד אשם אימא לא פליגי אלא [קסברי] ימות להכי תנא בתרייתא דבהא נמי פליגי (דפליגי בהא אשו רישא) ואי תנא אשם שמתו בהא אמר ר' אלעזר ימות משום דלא מיחלף דליכא אחר אבל תמורת אשם כו': לא שנו. דולד תמורת אשם דלרבנן ירעה ולר' אלעזר יביא בדמיו עולה אלא לאחר כפרה לאחר שנתכפר באשם עצמו ונשתייר זה: אבל לפני כפרה. אם עדיין לא נתכפר בו והרי שניהם עומדים האשם עצמו וולד תמורתו: דברי הכל הוא עצמו. הולד עצמו אם ירצה (קרב אשם) [להקריבו לאשם יקריב] שיכול הוא להתכפר באיזה שירצה ששניהם זכרים הם: אמר רבא שתי תשובות בדבר [חדא דאין אדם מתכפר. בשבח הקדש בדבר הבא בעבירה דולד זה בא מתמורה שבאה בעבירה דהא כתיב לא ימיר אותו: ועוד הא תאני רב חנניא. בריש פירקין ולד שני אינו קרב והאי ולד תמורה היינו ולד שני דתמורה עצמה הוי ולד ראשון דאתיא מכח הזובח אלא אי אתמר הכי אתמר]: לא שנו. דפליגי רבנן ור' אלעזר אלא לפני כפרה דלפני כפרה לא מצי להקריב אשם דאין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה: אבל לאחר כפרה דברי הכל ולד עצמו קרב עולה. דעולה לאו לכפרה אתיא. והא תאני רב חנניא [לסיועיה] דולד שני אינו קרב כלל קשיא: ל"א דברי הכל ולד קרב אשם. אמר רבא ב' תשובות כו'. ועוד הא תאני כו'. אלא אימא יביא בדמיו עולה לנדבת יחיד דולד שני אינו קרב איכא דאמרי לא שנו דפליגי אלא לפני כפרה דרבנן סברי האי ולד הוי מותר אשם וירעה ויפלו דמיו לנדבה ור' אלעזר סבר לנדבת יחיד אבל לאחר כפרה כיון (דהוי) דוכר הוא וחזי להקרבה קא סברי דיקרב עצמו עולה והתני רב חנניא כו'. אלא אימא יביא בדמיו של ולד שני עולה דאיכא שם

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ג מהלכות תמורה הלכה א:
לא ב מיי' פ"ד שם הלכה ד:
לב ג מיי' פ"ד מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יד:
לג ד מיי' פ"ד מהלכות כלי המקדש הל' ז:
לד ה מיי' פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ז:
לה ו מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה ד:
לו ז מיי' שם וע"ש בכ"מ:

אבל לאחר כפרה ד"ה הוא עצמו קרב עולה שהתמורה נמי קאי לעולה ס"ל הס"ד נ"ק

שיטה מקובצת

א] שמעון דאמר לעולתו: ב] תיבת אליבא נמחק: ג] עי' בהשמטות בסוף המס': ד] ויפלו דמיהם לנדבה: ה] ור' אלעזר אומר יביא בדמיהן עולות: ו] ימותו ורבי אלעזר אומר יביא בדמיהן עולה והלא אף הנדבה עולה: ז] באה חובה סומך תיבת עולה נמחק: ח] ועורה של אנשי אות מ' נמחק: ט] אשם אימא מודו: י] צריכא ל"א וצריכא דאי תנא תמורת אשם קמייתא הו"א הוא דפליגי משום דאתא לאחלופי אבל בתרייתא אימא לא אהכין תנא בתרייתא ואי תנא אשם שמתו בעליו הו"א בהדא אמר ר' אליעזר משום דלא מחלפן אבל תמורת אשם מחלפן אימא לא אהכי תנא תמורת אשם: יא] אבוה לא שאנו אלא לאחר: יב] תיבת דאמר נמחק: יג] ולד שני אינו קרב ולד תמורה נמי כולד שני שאף התמורה עצמה אינה תחלת הקדש וא"ת ומאי פריך הא הך דריב"ל הוא לפרושי מילתא דר"ש דמתניתין אבל רבנן פליגי עליה וסברי דולד ולד קרב [לרבנן דר"א] ואומר הר"מ דמדר"ש נשמע לרבנן [דידיה] דמדקאמר [ר"ש] דלרבנן דר"א ולד קרב אבל ולד ולד אינו קרב אלמא אין ולד ולד קרב כולי האי כמו ולד גופיה א"כ אף לת"ק דר"ש כיון דסבר ר"א דולד שלמים ימות כ"ש ולד תמורה וקשה לרב נחמן דאמר ולד תמורה ד"ה יקרב אשם ולת"ק אליבא דר"א לא יקרב אשם. תוס' אחרות: יד] אבוה לא שאנו אלא קודם תיבת מחלוקת נמחק. לפני כפרה (אא"ה כך היה גירסתם). משום גזירה דילמא אתא לאחלופי ולהקריב התמורה לאשם דאין אדם מתכפר בעבירה ודילמא נמי אתא לאקרובי האשם עולה דכיון דשניהם לפנינו אבל לאחר כפרה לא גזרינן אטו לפני כפרה ולאחלופי דכולי האי לא גזרינן וקריבה עולה וגזירה דרעייה ס"ל דלא ננזר בתמורת אשם אלא לפני כפרה אבל לאשם ודאי אינה קריבה דאין אדם מתכפר בעבירה ופריך והא תני כו' וא"כ לר"א איך יקרב ולד תמורה כלל לא לעולה ולא לאשם קשיא. תוס' אחרות: טו] קשיא איכא דאמרי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מחלוקת קודם כפרה כו' והתני רב חנניא כו' אלא אימא יביא בדמיו עולה: טז] ותפשוט כו' דאמר אין בנה קרב אשם אע"פ שתחלת ההקדש הופרש לשם אשם וכ"ש שלא תקריב עולה שתחלת ההקדש לא היתה עולה. תוס' אחרות: יז] ר' אלעזר לא שמיע ליה כלומר לא סבירא ליה. תוס' אחרות: יח] קא"ר אלעזר אלא מפריש כו' ר' אלעזר מודה כו' דר' אלעזר: יט] אלא משום דחזי להקרבה. פי' דסבר דאין דיחוי האם חל כלל על הולד. תוס' אחרות: כ] עי' בהשמטות בסוף המס': כא] שלמים ניקדש גופייהו לעולה כלומר ותיבעי רעייה: כב] אם המיר נקבה באשמו וילדה: הס"ד ומה"ד ימותו דמשוי ליה שם חטאת דלמיתה אזלא משום טעמא דמפרש בגמרא: הס"ד ומה"ד יביא בדמיהן עולה: כג] בניחותא ופרושי קא מפרש: כד] אותו שמותר זה שלו שהפריש: כה] מה מכרו תיבת מסרו נמחק: כו] כפרה ס"א דירעה ויביא בדמיו עולה וקא עביד כו': כז] עי' בהשמטות בסוף המס': כח] רב חנניא אות ר' נמחק: כט] הוא הולד עצמו אות ו' נמחק: ל] קיימא לעולה תיבות דמיה קריבה נמחק: לא] אתיין אלא דורון בעלמא הוא לשון: לב] ואפילו. גליון לר' אליעזר ולרבי אליעזר אפילו לרבנן דר"ש ולד ראשון נמי אינו קרב וכ"ש שני ומותיב מדריב"ל דאמר אפילו לרבנן דאמרי ראשון קרב בשני מודו אלמא שני גרע מראשון אבל לרבא א) לכ"ע ולד קרב:

א) נראה דצ"ל רבה ור"ל לרבה דאמר לעיל יח דאדרבה דולד שני לד"ה קרב משום דאקרבי בעלמא הוא ע"ש.

הגהות הב"ח (א) במשנה ועורה של כנ"ל ואות מ' נמחק: (ב) גמ' ועוד התני ר' חייא לסיועי לר' יהושע: (ג) רש"י ד"ה עושה תמורה וכו' כלומר ובעו וכו' בעולת נקבה וכהא ודאי אמר ר"ש דקדשה: (ד) ד"ה אימא מודה וכו' לא איכפת ליה אי לא מקריב: (ה) ד"ה ר' חייא לסיועי לריב"ל: (ו) ד"ה מדר' יוסי וכו' גבי ולד של מפריש:

הגהות הגר"א [א] גמ' דתניא רשב"י כו'. גירס"י תמורה ל"א א"ל רתב"א לר"י נקבות היכי קרבי שלמים הא קדים גופייהו לעולה דהא אמרינן אי בעי פטר נפשיה בעולת העוף א"ל ר"י ס"ל כו' עד ועוד והא"כ הא אמר ר"ש דקדשה לגופה דהא אוקימנא לר"ש כרא"בע א"ל ר"י ס"ל כו': [ב] מתני' ולדן ולדן. נ"ל ולדה ולדה: [ג] דמיו. נ"ל דמיהן: [ד] ורא"א יביא בדמיה. נ"ל ר' אלעזר אומר יביא בדמיהן: [ה] שם משל אנשי. נ"ל של: [ו] שם צריכא. גירס"י ע"א דאי אשמעינן גבי תמורה בההיא קאמר ר"א ימותו משום דאתי לאיחלופי אבל גבי אשם דלא אתי לאיחלופי אימא מודה להו כו' עד צריכא: [ז] רש"י ד"ה ואע"פ. מסרו. נ"ל מכרו: [ח] ד"ה ולד שני כו'. וצ"ע דא"כ למה אמר ר"ש בדף יח ועל ולד ולד תמורה כו' הא אף ולד עצמו לא קרב. אלא נ"ל דפריך על ולד ולד: [ט] ד"ה מדר' ושמעינן כו'. דלכאורה לא מוכח דריב"ח לא קאמר רק דאין קרב אשם כתב ושמעינן כו':

מסורת הש"ס

תורה אור

עצמו לא הכא במאי עסקינן כגון שילדה נקבה ועד סוף העולם [א] לא אוליד חד זכר [א] א"ל משנינא שינויי דחיקי בבלאי כגון שילדה נקבות עד סוף העולם [ב]: **מתני'** *תמורת א הבכור והמעשר ב ולדן ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו כבכור וכמעשר ויאכלו במומן לבעלים מה בין בכור ומעשר לבין כל הקדשים *ג שכל הקדשים נמכרים באיטלז ונשחטין באיטלז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר *ד ויש להן פדיון ה ולתמורותיהן פדיון ו חוץ מן הבכור והמעשר [ג] ז ובאין מחוצה לארץ [ד] חוץ ח מן הבכור והמעשר [ה] *שאם באו תמימים יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו במומן לבעלים א"ר שמעון *מה טעם שהבכור והמעשר יש להן פרנסה ממקומן ושאר כל הקדשים אע"פ שנולד בהם מום הרי אלו בקדושתן: **גמ'** אמר [ו] רבא בר רב עזא בען במערבא המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו מי אמרינן כיון דלא קריבן לא מיחייב או דילמא כיון דקדשו מיחייב א"ל אביי ותיבעי לך המטיל מום בתשיעי של מעשר ט אלא מאי שנא תשיעי דלא קמיבעיא לך דרחמנא מעטיה °עשירי להוציא התשיעי ה"נ רחמנא מעטינהו °לא תפדה [ז] קדש הם *הם קריבין ואין תמורתן קריבה רב נחמן בר יצחק מתני לה הכי (א) א"ר אחא בריה דרב עזא בען במערבא המטיל מום בתשיעי של מעשר מהו א"ל [ח] ותיבעי לך המטיל מום בתמורת בכור ומעשר אלא מ"ש תמורת בכור ומעשר דלא מיבעיא לך דרחמנא מעטינהו קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה תשיעי של מעשר נמי רחמנא מעטיה העשירי להוציא את התשיעי: ואם באו תמימין כו': ורמינהו [ט] *בן אנטיגנוס העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו אמר רב חסדא לא קשיא הא ר' ישמעאל הא ר' עקיבא *דתניא ר' יוסי אומר ג' דברים משום ג' זקנים רבי ישמעאל אומר [י] יכול י יעלה אדם מעשר שני [יא] בזמן הזה ויאכלנו בירושלים ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום [יב] מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אינו נאכל אלא בפני הבית לא אם אמרת בבכור שכן כ טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח תאמר במעשר דלא אמרת ביכורים טעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה ל ביכורים אין נאכלין אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית מה לביכורים שכן טעונין מ הנחה תאמר במעשר דלא תלמוד לומר °ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך הקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית וליהדר דינא וליתי במה הצד אמר רב אשי משום דאיכא [יג] למימר מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי קסבר [יד] אי קסבר (א) קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ל"ש בכור ולא שנא מעשר בני הבאה נינהו ואי קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא [טו] אפילו בכור נמי תיבעי לך [טז] לעולם קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא והכא במאי עסקינן כגון שנזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם לא בר זריקה הוא אתי בשר יליף מדם ואתי

ויקרא כז

במדבר יח

דברים יד

א) [חגיגה ג: מגילה י. מכות יט. שבועות טז. זבחים ס: קז: חולין ז. ערכין לב:]

סוף עצמו. ולא"ג דולד התמורה חזי להקרבה: א) יז] **מאי הוי משני ליה**. כלומר מדקאמר משנינא לך שינויי דחיקי בבלאי מכלל דהוה ידע שינויא אחרינא: **מתני' הרי אלו כבכור ומעשר**. לכל קדושת בכור ומעשר [ב] שלא ימכרו באיטליז לאחר שנפל בהן מום ב) יח]ונפדו: **חוץ מן הבכור ומן המעשר**. מפני שאין יט] הנאתן להקדש במכירתם דדמי בכור לכהן ודמי מעשר לבעלים ומשום הנאה דידהו לא מזלזלינן בקדשים(ג) כ]: ג) **נפל בהן מום**. בבכור ומעשר אינו יכול להוציאן מקדושה דבבכור כתיב לא תפדה ובמעשר כתיב לא יגאל: **חוץ מן הבכור והמעשר**. שאין באין לכתחלה מחולה לארץ כשאר כל הקדשים: **שהבכור והמעשר יש להן פרנסה במקומן**. יש להן תקנה במקומן שירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומם לבעלים ושאר כל הקדשים אע"פ שנפל בהן מום הרי הן בקדושתן וצריך אתה לפדותן ולהעלות דמיהן ולהקריבן והואיל וסופו להקריב דמיהן יעלו הן עצמן ויקרבו כא]: **גמ' לא מחייב**. מלקות משום כל מום לא יהיה כב] בו: **ותיבעי בתשיעי של מעשר**. כגון קרא לט' עשירי דקדש ואינו קרב כדאמרינן באילהי בכורות (דף ס.) כג] התשיעי נאכל במומו: **להוציא את התשיעי**. שלא יקרב וכיון דאינו קרב פשיטא לן דלא מיחייב המטיל בו מום הכא נמי כו': **בן אנטיגנוס ולא קבלו הימנו**. וקשיא אמתני' דקתני אם באו תמימים יקרבו: **הא ר' ישמעאל כו'**. [ג] ד) (בסיפא אתיא): **ג' זקנים**. רבי ישמעאל ור"ע ובן עזאי: **בכור ומעשר וביכורים** כד]. דטעונין הבאת מקום דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וגו' ותרומת ידכם אלו בכורים: **מה בכור אינו נאכל כו'**. כדמפרש לקמיה דבעי מתן דמים ואימורין למזבח:ה) **ביכורים אינן נאכלין אלא בפני הבית**. דכתיב (שם כו) והנחתו לפני ה' אלהיך ו) : **הנחה**. לפני המזבח דכתיב והנחתו לפני ה' אלהיך: **וליהדר דינא כו'**. למה לי קרא ליהדר דינא ולימא בכור יוכיח וחזר הדין הלך הצד השוה שבהן שטעונין הבאת מקום ואינן נאכלין אלא בפני הבית אף אני אביא מעשר: **ומאי קסבר**. דפשיטא ליה דבכור אינו נאכל ומעשר שני מספקא ליה: **וקידשה לעתיד לבא**. תרוייהו בכור ומעשר בני הבאה נינהו ויקריבום הואיל והשתא נמי קדושה היא ירושלים להקריב כה]: **ואי לא קידשה לעתיד לבא**. ואפילו הכי מספקא ליה ממעשר תיבעי ליה נמי בכור ואמאי יליף מעשר שני מבכור: **לעולם לא קידשה לעתיד לבא**. ודקשיא מאי שנא בכור דפשיטא ליה בכיהאי בכור עסקינן שנזרק דמו בפני הבית וחרב כו' ויליף בשר מדם דכי היכי דאי הוה דם השתא לא היה נזרק דלא קידשה לעתיד לבא בשר נמי לא יאכל:

א) גירסא אחרת היה לפני רש"י בגמ' ב) [עי' תוי"ט דלאו דוקא] ג) גי' צ"ק מה"ל כאן חוץ מן הבכור ומן המעשר אם נפל בהם מום אינו יכול לפדותן ולהוציאן מקדושתן דבבכור כו' ד) גי' צ"ק וכו"ן אתיין בספרי כ"א ולכתחלה דלא יביאו בספרי איהי טעמא ה)מה בכורים צ"ק ו)אלו בכורים צ"ק

המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו. בפ' כל המנחות באות מצה(מנחות דף נו:)פליגי תנאי במטיל מום בבעל מום איכא למ"ד לוקה ואיכא למ"ד אינו לוקה והך בעיא דהכא לתרוייהו אפילו למ"ד התם לוקה משום דחזיא להקרבה קודם המום אבל הכי דלא חזיא לעולם להקרבה לא לקי או לא שנא ולמ"ד התם אינו לוקה היינו משום דמעיקרא נמי היה בו מום כו] אבל הכא דמעיקרא היה תם לקי או לא שנא:

אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא בכור נמי לייתי. פרש"י בזבחים (דף קז:) דלמ"ד קדשה לעתיד לבא מקריבין אע"פ שאין בית וא"ת והא בעינן מזבח וליכא וי"ל דפריך מבכור שנשחט ונזרק דמו קודם שחרב הבית דאין חסר אלא אכילה לפנים מן החומה דומיא למעשר אי נמי י"ל דפריך הכי בכור נמי לייתי ויבנה מזבח *ואי קסבר לא קדשה לעתיד לבא בכור נמי תיבעי ה"ג רש"י וקשה דלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא אין קדושה בירושלים יותר משאר ערים ועוד דאמר פ' בתרא דזבחים (ג"ז שם) דלמאן דאמר לא קדשה לעתיד לבא מעשר שני נאכל בכל ערי ישראל ויש לתרץ מיהא קושיא שניה דמיירי הכא במעשר שנזרע קודם שחרב הבית שהיה טעון הבאה בירושלים דבההיא לא אמר דנאכל בכל ערי ישראל:

הכי גרים רש"י לעולם קסבר לא קדשה לעתיד לבא. וקשה דאם כן למה לי האי טעמא דאיתקש בשר לדם תיפוק ליה דנפסל ביוצא דכמי שאין לו חומה דמי ועוד דאמר בזבחים (דף ס.) כז] מזבח שנפגם אין אוכלין בגינו קדשים קלים ומפיק ליה מהאי טעמא דאיתקש בשרו לדמו והכא אמר דהך היקשא דבשר לדם הוי למ"ד לא קדשה לעתיד לבא כח]לכן נראה לר"י דה"ג אי קסבר לא קדשה לעתיד לבא מעשר שני לא לייתי ובמעשר שנזרע קודם שחרב הבית כדפ"ל וה"ג לעולם קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ודקשיא לך בכור נמי לייתי הכא במאי עסקינן שנזרק דמו לפני הבית וחרב הבית כו' והשתא מיתרצו כל קושיין ודקדק מורי בשלמא בכור שנזרק דמו לפני הבית דאינו נאכל אלא בפני הבית כדמפרש גמרא דאיתקש בשר לדם אבל בכורים שהיה להם הנחה לפני הבית מ"מ אין נאכלין אלא בפני הבית ואמר מורי ה"ר מ"ר דשפיר הם נאכלין אפילו בזמן הזה והא דאמר כט] דאין נאכלין דלא היה להן הנחה לפני הבית והדברים מוכיחין מדפריך עלה מה לבכורים שכן טעונין הנחה והא דמוקי בבכור שנשחט ונזרק דמו לפני הבית אמסקנא דברייתא קאי דמקיש מעשר לבכור ומסתמא בכור דומיא למעשר דאינו חסר אלא הבאת מקום והיינו כשנזרק דמו לפני הבית אבל ברייתא לא מיירי אלא בבכורים שלא הונחו אבל הונחו לפני הבית אפשר דנאכלין אף לאחר חורבן :

ממקום

רבינו גרשום

עולה: ותפשוט ליה מדר' יוסי בר חנינא דאמר לעיל. ומודי ר' אלעזר במפריש נקבה לאשם: לא שמיע ליה. לא למדה מעולם (רב כהנא זו) [ר' אבין בר חייא].ומודי ר' אלעזר. מאי כלומר מאי אהדריה רבין בר כהנא: עד כאן לא קאמר רבי אלעזר בנה קרב עולה אלא גבי מפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על נקבה אבל גבי אשם דליכא שם אשם על נקבה מודי דאין בנה קרב עולה: א"ל טעמיה דר' אלעזר גבי מפריש נקבה לעולה דבנה קרב עולה לאו משום דשם עולה על אמו אלא משום דחזי לעולה דוכר הוא והאי נמי בנה של אשם זכר הוא וחזי לעולה: הכא במאי עסקינן דיביא בדמיהן כגון דלא חזי להקרבה דנקבה ילדה: משנינא לך שינוי דחיקי בבלאי דעיילא פילא בקופא דמחטא [אין] דמתניתין בהכי עסקינן דילדה נקבה עד סוף העולם: ואי לאו שינוי. דחיקי [כי האי גוונא] מאי הוה יכיל לשנויי בה: הוה יכיל לשנויי. האי דקתני יפלו דמיהן לנדבה היינו כי ילדה נקבה אבל ילדה זכר יקרב עולה (כדאמינא אנא) [כדאמרן]: [והלא אף בנדבה עולה. מה שאמרו חכמים ויפלו דמיהן לנדבה היינו[עולה] א"כ מה בין דברי רבי אלעזר לחכמים אלא זה יש ביניהם דבזמן שהיא באה חובה לנדבת יחיד כדברי ר' אלעזר טעונה סמיכה ונסכים משלו כשאר קרבן יחיד ואם היה כהן זה שמביאה עבודתה ועורה שלו שאף על פי שאין משמר שלו עובד יכול הוא להקריבה ולהקטירה דכתיב ובא בכל אות נפשו ושרת ועורה יהיה שלו כדכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ובזמן שהיא באה נדבה לעולה נדבת צבור אין סומך עליה דאין קרבן צבור טעון סמיכה ואינו מביא עליה נסכים משלו אלא משל צבור ואע"פ שהוא כהן בעל ולד תמורה אשם זה אינו יכול לעובדה אלא עבודתה ועורה לאנשי משמר העובד: ויאכלו במומן לבעלים.בלא פדיון כבכור ומעשר שאין בהן פדיון דכתיב בהו לא יפדה ולא יגאל:שכל הקדשים נמכרים באטליז. משום דריוח שלהן להקדש חוץ מבכור ומעשר שהנאתן לבעלים הילכך אין מולזלין בהן: ובאין מחוצה לארץ לארץ להקריב חוץ מן הבכור ומעשר שאין באין ואף על פי כן אם באו תמימין דיעבד בכור ומעשר יקרבו ואם בעלי מומין יאכלו לבעלים בלא פדיון] (מתני') ואמר רבי שמעון מה טעם בכור ומעשר אין באין מחוצה לארץ (לפי שיש) [לכתחילה מפני שבכור ומעשר] יש להן פרנסה במקומן [שיכול לפרנסן בחוצה לארץ עד שעה] שיפול בהן מום קבוע ולאלתר כשיפול בהן מום יכול לאוכלן בלא פדיון הילכך אין צריך להעלותן ושאר כל הקדשים אין להן פרנסה בחוצה לארץ שיהו ניתרין לאלתר כשיפול בהן מום בלא פדיון אלא צריכין פדיון הילכך הרי הן בקדושתן וחמירי מבכור ומעשר הילכך באין מחוצה לארץ: המטיל מום בתמורת בכור ומעשר מהו. [חומרן דאמרן] המטיל מום (בבהמת) [בשאר] קדשים עובר משום חמשה לאוין הכי מאי מי אמרינן כיון דלא קרבי דכתיב לא תפדה קדש הם הם קרבין ואין תמורתן קרבין ויליף מעשר העברה מבכור והילכך לא מיחייב או דילמא כיון דקדשן כדכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה ק"ש מיחייב: ותיבעי ליה [מטיל מום] בתשיעי של מעשר. דלא קרב כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו לבעלים והעשירי מעשר והאחד עשר קרב שלמים אבל התשיעי לא קרב [אלא מאי שנא כו']: בן (אמיטס) [אנטיגנוס] העלה בכורות ולא קבלו ממנו אפילו דאיעבד: לא קשיא. הא דקתני ואם באו תמימים יקרבו [כר' ישמעאל] דמקיש לקמן מעשר שני לבכור מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית מכלל דאפילו בכור חוצה לארץ יאכל לפני הבית והא דקאמר ולא קבלו ממנו [היינו] כר' עקיבא דמקיש לקמן בכור למעשר שני מה מעשר שני אינו בא אלא מן הארץ דכתיב לא תוכל לאכל בשעריך וכו' אף בכור נמי אינו בא אלא מן הארץ: [משום ג' זקנים. ר' ישמעאל ור' עקיבא ובן עזאי. בכור טעון הבאת מקום דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם כו' מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית כשהיה דמו קרב למזבח אף מעשר אין נאכל אלא בפני הבית ובזמן שאין בית אין נאכל (אלא)אפי' בירושלים בכורים יוכיחו שאין בהן מתן דמים ואימורין וטעונין הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכורים אין נאכלין אלא בפני הבית דכתיב בהו והניחו אצל מזבח: ולמה ליה קרא למילף ניהדר דינא וניתי ונילף במה הצד ונימא הכי כיון דאמר מה לבכורים שכן טעונין הנחה נימא בכור יוכיח שאין טעון הנחה אף אני אביא מעשר מה לבכור שכן טעון מתן דמים בכורים יוכיחו וחזר הדין לא ראי הצד השוה כו'

עין משפט
נר מצוה

לז א מיי' פ"ג מהלכות תמורה הלכה ב :

לח ב מיי' שם פ"ד הלכה ו :

לט ג מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל' יב ופ"א מהלכות בכורות הלכה יח :

מ ד עיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה יא ופ"א מהל' איסורי מזבח הל' י:

מא ה מיי' פ"ג מהל' תמורה הלכה ה :

מב ו מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הלכה יב ופ"ג מהלכות תמורה הלכה ב :

כאן הס"ד ואח"כ מס"ד ואי קסבר צ"ק

מג ז מיי' פי"ח מהלכות מעה"ק הלכה א :

מד ח מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה ה :

[לעיל ח: ב"ק יב:]

מה ט מיי' פ"ח מהל' איסורי מזבח הל' ע:

מו י מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הל' א :

מז כ מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הלכה כה :

מח ל מיי' פ"ב מהלכות בכורים הלכה א :

מט מ מיי' שם פ"ג הלכה יב :

שיטה מקובצת

א] העולם ולא אוליד : ב] העולם. ל"א משנינא לך שינויי דחיקא בבלאי כגון שילדה נקבות (הלכה) עד סוף הדורות ואי לא משני ליה שינויי דחיקא בבלאי מאי הוי משני ליה זכר יקריב עולה נקבה יפלו דמיה לנדבה ס"א הוה משני ליה אי לפני כפרה תניא זכר יפלו דמיו לנדבה נקבה יביא בדמיה עולה אי לאחר כפרה תניא זכר יקריב עולה נקבה יפלו דמיה לנדבה: ג]והמעשר עי' תו' זבחים ד"ה בכור (דף עה ע"ב): ד] מחוץ לארץ לארץ : ה] והמעשר אם באו. עי' תוס' בכורות ד"ה ההתרת (דף לו ע"ב) : ו] אמר רב אחא בר רב עויא בעו במערבא : ז] תפדה כי קדש הם הם קריבין. עי' תוס' זבחים ד"ה קדש (דף לז ע"ב) : ח] א"ל אביי ותיבעי לך: ט] בן. עי' תשובת הרשב"א סי' של"א : י] יכול יעלה אדם מעשר שני בירושלים ויאכלנו בלא פדיון דסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריך להפריש תרומות ומעשרות. תוס' אחרות: יא]שני ויאכלנו בירושלם בזמן הזה ודין : יב] מה בכור כו' בסמוך מפרש מ"ש בכור ממעשר משום דיש היקש ואין משיבין על ההיקש : יג] דאיכא למפרך מה : יד] עי' בהשמטות בסוף המס' : טו] לבא מעשר שני לא ליבעי ל"א אפילו: טז] עי' בהשמטות בסוף המס' : יז] להקרבה . הס"ד ומה"ד ולאו אוליד חד זכר בתמיה . הס"ד ומה"ד מאי : יח] מום לא יפדו אותן הס"ד : יט] שאין הנאה להקדש : כ] בקדשים אבל שאר קדשים שהוממו נמכרים באטליז שהנאתן להקדש קפצי עליהו וזבינא ונמכרים ביוקר : הס"ד ומה"ד ויש להם פדיון . לשאר קדשים להוציא לחולין ליגזז וליעבד : הס"ד ומה"ד ולתמורתן נמי פדיון לאחר שהוממו . הס"ד ומה"ד חוץ מהבכור והמעשר שאע"פ שהוממו אינו יכול להוציאו מקדושתן דבבכור כתיב לא תפדה ובמעשר כתיב לא יגאל ותמורתן נמי אין להן פדיון : הס"ד ומה"ד שאר קדשים באים מחו"ל כדאמרינן במנחות כל קרבנות הצבור והיחיד באים מחו"ל חוץ מן הבכור והמעשר שאינן באין לכתחילה מחו"ל אבל אם באו תמימים יקרבו ויאכלו במומן לבעלים בכור לכהן ומעשר לישראל : כולה מתני' ר"ש וקא מפרש מה טעם בכור ומעשר לא באים מחו"ל כשאר קדשים . הס"ד ומה"ד שהבכור כו' : כא] ויקרבו פרנסה תקנה כעין דגרסינן פרנסת האדון : כב] יהיה לא יהיה לא יטיל בו מום הס"ד : כג] בכורות ולא קרב התשיעי : כד] ובכורים . גליון וכ"ת למה פשיט טפי בבכורים דאין באין מחו"ל משום דאמרינן פ' לולב וערבה בכורים טעונין תנופה בכהן ובבעלים דגמרינן יד יד משלמים : כה] להקריב הס"ד ומה"ד ה"ג מעשר שני לא לבעי . כלומר כי היכא דפשיטא ליה דאין בכור קרב מעשר נמי אינו נאכל ואמאי מספקא ליה טפי ממעשר ל"א גרסינן(א): כו]טום ולאו מידי קעביד אבל הכא כו' תם אע"פ שאינו ראוי להקרבה לקי הואיל והטיל בו מום או ל"ש : כז] בזבחים בפ' קדשי קדשים : כח] לבא . גליון ועוד דאי לא קדשה א"כ פשיטא דמעשר שנזרע קודם שחרב הבית לא יוכל לאכלו בירושלים לכן כו' : כט] דאמר אין נאכלין :

א) נראה דצ"ל גרסינן אפילו בכור נמי תבעי לך . כלומר דאי לא קידשה וכו' .

הגהות הב"ח (א) גמ' מתני לה הכי אמר רבא בריה : (ב) רש"י ד"ה חוץ מן וכו' מזלזלין בקדשים הס"ד ואח"כ מ"ה יש להם פדיון אם נפל בהן מום :

הגהות הגר"א [א] גמ' א"ל משנינא כו'. נ"ל דגירס"י העולם מאי הוי משני ליה התם משום דאתי לאחלופי : [ב] רש"י ד"ה הכי . ומעשר הס"ד ומה"ד שלא נמכרין : [ג] ד"ה הא.בסיפא כו' . פי' מלתא דר"ע :